

Aan de gemeenteraad

T 14078

www.dordrecht.nl

Contactpersoon

Eelco Hoff

T 078-7704837

E e.hoff@dordrecht.nl

Datum 24 september 2019
Betreft Bijlage met stand van zaken dossier Chemours
Bijlagen 3

Inleiding

Uw raad wordt door ons periodiek geïnformeerd over de stand van zaken op de diverse deelterreinen van het dossier Chemours en DuPont. De laatste raadsinformatiebrief over dit onderwerp dateert van 26 maart 2019 (RIS-nummer 2382250). Deze bijlage geeft inzicht in de ontwikkelingen sindsdien.

Doelstelling

Door middel van deze raadsinformatiebrief en bijlage stellen wij uw raad in de gelegenheid kennis te nemen van de laatste stand van zaken van het dossier Chemours en DuPont. Wij richten ons in dit dossier op het zoveel mogelijk terugdringen van de uitstoot van schadelijke stoffen, het ontwikkelen van kennis over deze stoffen, waar nodig door het uitvoeren van (aanvullende) onderzoeken en voor zover noodzakelijk het aanpakken van de gevolgen van het vrijkomen van schadelijke stoffen. Dit doen we in het belang van een gezonde leefomgeving voor onze inwoners en het voorkómen van dit soort situaties in de toekomst.

Overzicht van tussentijds gestuurde documenten

Sinds de raadsinformatiebrief van 2 oktober 2018 hebben wij de volgende documenten ter informatie doorgestuurd aan uw commissie Fysieke Leefomgeving:

- de brief van het college aan de provincie/DCMR met het advies op de aanvragen voor revisievergunning van Chemours en DuPont;
- de brief van gedeputeerden Janssen en Vermeulen van 4 april 2019 over het voornemen tot handhaving bij DuPont;
- De brief van de staatssecretaris van IenW van 9 april 2019 over het proces tot een handelingsperspectief voor met PFAS verontreinigde grond en baggerspecie;
- de brief van gedeputeerden Janssen en Vermeulen van 10 april 2019 over de aanwijzing van GenX als zeer zorgwekkende stof, het handelingskader voor met PFAS verontreinigde grond en de vergunningaanvraag van Chemours om een tussenproduct uit de teflonproductie te mogen drogen;

- de brief van de minister van IenW van 26 april 2019 over de vergunningverlening van Rijkswaterstaat voor de directe lozing van Chemours;
- de brief van Gedeputeerde Staten van 14 mei 2019 met de beantwoording van statenvragen over de directe lozing van GenX door Chemours;
- de brief van Gedeputeerde Staten van 14 mei 2019 met de beantwoording van statenvragen over PFOA en GenX in het spaarbekken van Evides in Dordrecht;
- de brief van de minister van IenW van 28 mei 2019 over de vergunningverlening van Rijkswaterstaat voor de directe lozing van Chemours;
- de brief van gedeputeerden Janssen en Vermeulen van 5 juni 2019 over de ontwerpvergunning voor Chemours om de uitstoot naar de lucht te verlagen;
- het persbericht van de rijksoverheid van 27 juni 2019 over het besluit van het Europese Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) om GenX aan te wijzen als zeer zorgwekkende stof;
- de brief van de staatssecretaris van IenW van 8 juli 2019 over het handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie;
- het rapport van het RIVM over risicogrenzen bodem voor het gebruik van PFAS-houdende grond en bagger voor akkerbouw en veeteelt, gepubliceerd op 15 juli 2019;
- het rapport van de NVWA over onderzoek naar PFOA en GenX in landbouwproducten uit onder meer de Alblasserwaard, gepubliceerd op 16 juli 2019;
- De brief van gedeputeerde Vermeulen aan Provinciale Staten van 25 juli 2019 over een storing bij Chemours waarbij 700 gram PFIB is vrijgekomen.

Verder hebben uw raad de volgende brieven gestuurd met de beantwoording van raadsvragen:

- de brief van 7 mei 2019 met de beantwoording van raadsvragen inzake het lozen van afvalwater met PFOA en GenX door Evides Waterbedrijf;
- de brief van 17 september 2019 met de beantwoording van vervolgvragen over het lozen van afvalwater met PFOA en GenX door Evides Waterbedrijf.

Vergunningen en toezicht

Beide bedrijven hebben in april 2018 een aanvraag ingediend voor een nieuwe milieuvergunning, de revisievergunningen. De DCMR heeft voor de zomer een laatste verzoek om aanvullende informatie aan beide bedrijven gedaan. Deze stukken zijn recent binnen gekomen. Deze stukken worden nu beoordeeld door de DCMR en indien voldoende kunnen de ontwerpbeschikkingen worden

opgesteld. De gemeente adviseert hierin. Indien de stukken voldoende zijn kunnen wij ook een voorstel gaan opstellen voor de van de raad gevraagde verklaring van geen bedenkingen om DuPont als tweede risicovol bedrijf op deze locatie toe te staan. Deze verklaring is nodig om te komen tot de twee revisievergunningen.

In het advies van de samenwerkende gemeenten over de eerdere stukken voor de revisievergunning hebben wij ook een opmerking gemaakt over het procesfornuis van DuPont en met name het daar in mee verbranden van (gevaarlijke) afvalstoffen. Mede op grond daarvan heeft de DCMR de installatie gecontroleerd en is de DCMR een handhavingstraject gestart richting DuPont, omdat niet volledig voldaan wordt aan de geldende eisen. De DCMR verwacht niet dat er sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Ter informatie is bijgevoegd de brief van gedeputeerde Vermeulen van 3 september 2019 waarin gemeld wordt dat de DCMR een last onder dwangsom oplegt aan DuPont.

In de brief van 10 april 2019 hebben de gedeputeerden Janssen en Vermeulen gemeld dat Chemours een vergunning heeft aangevraagd om een halffabrikaat in de teflonproductie te gaan drogen. Dit is een activiteit die voorheen bij het bedrijf Custom Powders in Helmond werd uitgevoerd. Deze activiteiten hebben daar een forse verontreiniging met PFOA en GenX in de omgeving veroorzaakt. Zodra wij de stukken hiervan ontvangen zullen wij deze samen met Sliedrecht en Papendrecht laten beoordelen door onze extern adviseur en hierover adviseren aan de DCMR.

In de brief van 5 juni 2019 meldden de gedeputeerden Janssen en Vermeulen dat de DCMR namens GS de vergunning van Chemours ambtshalve wijzigt om de vergunde uitstoot naar de lucht flink te verminderen. Dat betreft de GenX-stoffen en de andere organische fluorverbindingen die Chemours uitstoot. Dit volgt op de eerdere aanscherping van de vergunning voor de lozing van GenX op het riool en het gebeurt vooruitlopend op de revisievergunning. Wij waarderen de inzet van GS om de uitstoot van schadelijke stoffen fors te verminderen. Samen met Sliedrecht en Papendrecht hebben we wel een zienswijze op de ontwerpvergunning ingediend. De zienswijze is bij deze brief gevoegd.

Met de brief van 26 april 2019 heeft de minister van IenW de Tweede Kamer geïnformeerd over het voornemen van Rijkswaterstaat om de directe lozing van GenX en PFOA op de rivier door Chemours te vergunnen. Uit onderzoek is gebleken dat de GenX afkomstig is van de (vergunde) uitstoot naar de lucht, waaruit een deel van de stoffen neerslaat in de omgeving. Een deel hiervan spoelt vervolgens mee met het regenwater. De maximale jaarvracht van deze lozing bedraagt op dit moment circa 5 kg GenX en circa 2 kg PFOA per jaar. De PFOA komt met name uit de (vergunde) zuivering die bij het grondwaterbeheerssysteem rondom de op het terrein aanwezige bodem- en grondwaterverontreiniging aanwezig is. Op 16 mei heeft hierover een Kamerdebat plaatsgevonden. In de eerder aan u gestuurde vervolgbrief van de minister van 28 mei 2019 is een uitgebreide toelichting op de beoogde

vergunning opgenomen. De samenwerkende gemeenten hebben MOB laten adviseren over de ontwerpvergunning van Rijkswaterstaat. Wij hebben op 21 juni 2019 een zienswijze ingediend. Deze zienswijze is bij deze brief gevoegd. Rijkswaterstaat heeft op 12 augustus 2019 de vergunning aan Chemours definitief verleend. In de vergunning is aangegeven hoe met onze zienswijze is omgegaan. Op een aantal punten is de vergunning aangescherpt. Ons verzoek om een tijdelijke vergunning te geven is niet gehonoreerd. Onze adviseur van MOB acht het niet haalbaar om in een beroepszaak meer te bereiken, met name omdat Dordrecht naar verwachting niet als belanghebbend zal worden gezien door de rechter.

Stichting het Wantij heeft afgelopen maart bericht over de lozing van PFOA en GenX vanuit het noodspaarbekken van Evides Waterbedrijf op het Wantij. Evides heeft daarop aangegeven dat er zeer lage concentraties van deze stoffen aanwezig zijn in een deel van het innamewater. Dat betreft Maaswater dat via de spaarbekken in de Biesbosch wordt aangevoerd. In het noodspaarbekken zijn echter hogere concentraties van deze stoffen aanwezig. Ook hier is het vrijwel zeker dat die via neerslag uit de lucht in het noodspaarbekken terecht zijn gekomen en komen. Een ontwerpvergunning van Rijkswaterstaat voor Evides is er nog niet.

De fracties van GroenLinks en D66 hebben hier schriftelijk vragen over gesteld en GroenLinks ook nog vervolgvragen. Wij verwijzen u hiervoor naar de aan u gezonden antwoordbrieven.

Aanwijzing GenX als ZZS

Op 27 juni 2019 heeft de staatssecretaris van IenW bekend gemaakt dat GenX door het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) is aangewezen als zeer zorgwekkende stof (ZZS). Nederland had daar om verzocht, vanuit Dordrecht hebben we dit verzoek ondersteund.

Voor ZZS gelden zeer scherpe eisen bij vergunningverlening. Bedrijven die met deze stoffen werken moeten zich inspannen om de uitstoot naar lucht of water te voorkomen, dan wel te minimaliseren. De provincie Zuid-Holland, vergunningverlener voor Chemours, behandelde GenX in de praktijk al als ZZS. Wij maken ons samen met de andere betrokken overheden al lange tijd hard voor het zo ver mogelijk terugdringen van de uitstoot en lozing van deze stoffen. Wij vinden dat deze stoffen niet thuishoren in het milieu. We zien de aanwijzing als ZZS als een erkenning daarvan.

Bodemverontreiniging

Op 8 juli 2019 heeft de minister van IenW het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' bekend gemaakt. Hiermee wil het ministerie de problemen die er nu zijn in grond- en baggerverzet verlichten. PFAS is een groep van circa 6.000 stoffen, waaronder PFOA, PFOS en GenX. Landelijk bestonden er nog geen regels voor het hergebruik van deze grond en bagger. Dit handelingskader biedt daar richtlijnen voor. Wij hebben vanuit onze regio gepleit voor de dergelijk landelijk kader en we zijn blij dat dit er nu is. Het geeft naar verwachting meer

hergebruiksmogelijkheden voor PFAS-houdende grond. Een tweede voordeel is dat de PFAS-stoffen nu standaard onderdeel gaan worden in onderzoek naar de kwaliteit bij de afvoer van grond en bagger. Daarmee wordt verontreiniging door niet-onderzochte grond waarin wel PFAS zitten voorkomen. In onze regio was deze onderzoeksplicht al onderdeel van de eerder ingestelde regionale handreiking voor het omgaan met PFAS-houdende grond.

Het landelijk kader sluit in grote lijnen aan op onze regionale handreiking. Met de andere regiogemeenten zullen we nagaan of het nodig of wenselijk is om onze handreiking aan te passen.

Het hierboven genoemde Tijdelijk handelingskader gaat over herbruikbare grond. Het Kildepot is inmiddels binnen de door ons en uw raad vastgestelde kaders ingericht en in gebruik genomen voor de ontvangst van niet-herbruikbare grond die mede verontreinigd is met PFAS. Ook de benodigde vergunningen zijn hiervoor verkregen. De eerste gronden zijn in ontvangst genomen, waaronder het verontreinigde gronddepot dat was opgeslagen op de zelfbouwkavels aan de Hazelaarlaan, grond afkomstig uit het door HVC aangelegde Warmtenet en grond uit funderingsherstel. De komende periode zullen meerdere projecten niet-herbruikbare grond naar het Kildepot brengen. Het depot hanteert een eigen exploitatie, die de kosten moet dekken voor de toekomstige ontruiming van het depot.

Overige onderzoeken

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft in 2018 onderzoek gedaan in de Alblasserwaard naar de aanwezigheid van PFOA en GenX in (kuil)gras, melk, andere zuivelproducten en eieren. Op 16 juli 2019 heeft de NVWA de uitkomsten gepubliceerd. In de meeste van de geteste producten zijn geen meetbare hoeveelheden PFOA en GenX aangetroffen. Alleen in enkele eieren zijn zeer geringe concentraties PFOA gemeten.

De NVWA heeft berekend hoeveel PFOA en GenX een consument kan binnenkrijgen door het eten van deze producten. Ook heeft de NVWA op basis van de metingen in zuivelproducten berekend wat de effecten op vlees kunnen zijn. Deze berekende PFOA en GenX-concentraties zijn vergeleken met PFOA en GenX-concentraties die levenslang dagelijks ingenomen kunnen worden voordat effecten op de gezondheid optreden (gezondheidskundige grenswaardes). De NVWA geeft aan dat door de consumptie van zuivel en vlees uit de Alblasserwaard de gezondheidskundige grenswaardes voor PFOA en GenX niet worden overschreden.

Het RIVM heeft op 15 juli een rapport gepubliceerd over risicogrenzen voor PFOS en PFOA in grond die gebruikt wordt voor akkerbouw en veeteelt. Het Hoogheemraadschap Rijnland had hier om verzocht vanwege een grootschalige bodemverontreiniging in hun gebied, waardoor baggerwerkzaamheden stil kwamen te liggen. Deze risicogrenzen bevestigen dat de handreiking in onze regio veilige waarden voor deze stoffen hanteert. Op basis van deze risicogrenzen kunnen overheden ook bepalen of de kwaliteit van de grond een risico vormt voor mens en milieu, en of maatregelen nodig zijn. In onze regio

hebben we met een bodemverontreiniging met PFOA te maken. Er zijn al veel bodemonderzoeken uitgevoerd. In de agrarische gebieden op het Eiland van Dordrecht liggen de gemeten gehalten PFOA in de bodem onder de nieuwe risicogrenzen van het RIVM.

Overigens betekent een eventuele overschrijding van een risicogrens niet direct dat er daadwerkelijk sprake is van risico's. Wel kan het aanleiding zijn voor nader onderzoek om te bepalen of de stoffen zijn terug te vinden in gewassen en/of producten.

In 2017 heeft het RIVM al op verzoek van Dordrecht risicogrenswaarden opgesteld voor PFOA in de bodem bij gebruik als bijvoorbeeld tuin en moestuin.

We hebben u eerder gemeld dat de Europese voedsel- en warenautoriteit (EFSA) bezig is met een evaluatie van de gezondheidkundige grenswaarde voor PFOA. Rond de zomer werd een nieuwe publicatie verwacht ten behoeve van een consultatieronde. De publicatie heeft nog niet plaatsgevonden.

Aansprakelijkstelling

In 2018 zijn wij, samen met Papendrecht en Sliedrecht, gestart met de aansprakelijkstelling van Chemours en DuPont voor de schade die wij hebben geleden, lijden en mogelijk in de toekomst nog zullen lijden als gevolg van de uitstoot van PFOA en GenX-stoffen. Daarbij willen wij ons richten op de ontstane bodemverontreiniging en de schade die dat met zich meebrengt.

De gemeente Molenlanden heeft zich bij de samenwerkende gemeenten aangesloten. Recent hebben de vier colleges hiervoor een samenwerkingsovereenkomst getekend. In opdracht van de gemeenten bereid onze advocaat mogelijke vervolgstappen voor.

Beeld uit de wijk

Het is rustig in de wijk. Er zijn geen grote (onderhouds)projecten aan de orde. Wel is er onrust geweest vanwege de forse brand bij Peute en zijn er vragen gesteld over het handelingsperspectief voor bewoners. Er waren al afspraken gemaakt met de Veiligheidsregio om bewoners te informeren over de inzet van de brandweer en andere hulpdiensten bij een incident en ook waar bewoners informatie kunnen krijgen. Deze voorlichting gaat in het najaar plaatsvinden.

De initiatieven die door wijkbewoners zijn aangedragen beginnen vorm te krijgen. De pluktuin is gerealiseerd en staat nu vol in bloei en wordt enthousiast onderhouden door een aantal buurtbewoners.

De Regenboogschool en de Merwelanden werken nauw samen om oud en jong samen te brengen en samen dingen te doen. Het project de groene route wordt in het komend voorjaar samen aangelegd. Deze route loopt door een groot deel van de wijk waarbij kinderen en ouderen creatief uitgedaagd worden om naar buiten te gaan en gebruik te maken van de route die zoveel mogelijk door het groen loopt.

Met de Regenboogschool zijn we in gesprek om de speeltuin uit te breiden zodat het tevens een speelvoorziening wordt voor de wijk. Hiervoor worden middelen van Jantje Beton ingezet, de school draagt bij en fondsen zijn aangevraagd.

Er is een kleine groep bewoners die gezamenlijk elke maand zwerfvuil prikt. Het buurthuis de Volière gaat in samenwerking met de Merwelanden en ContourdeTwern activiteiten organiseren voor bewoners. Op deze manier hopen ze dat er meer mensen uit de wijk gebruik gaan maken van het buurthuis. De Merwelanden zijn in gesprek met verschillende partijen om voorzieningen in de wijk weer terug te krijgen, zoals een inloopspreekuur van het sociaal wijkteam en uitbreiding spreekuur huisartsen. De verwachting is dat dit in het najaar wordt gerealiseerd.

Tweede calamiteitenroute Staart-Oost

Met het vaststellen van de kadernota 2020 heeft uw raad ook ingestemd met de beleidswens om een tweede calamiteitenroute naar de Staart-Oost te realiseren. Dat betreft het aanpassen van de fietsbrug over het Wantij zodat deze geschikt wordt als toegang voor de hulpdiensten. De aanpassing van de fietsbrug en de aanrijroute wordt voorbereid in 2020, de uitvoering staat gepland voor 2021.

Communicatie

Wij blijven ons inzetten voor overleg, afstemming en gesprek met de betrokken overheden, de bedrijven en de wijk. Via www.dordrecht.nl/pfoa blijven we informatie over dit dossier publiceren. Daarnaast zetten we waar passend ook andere gemeentelijke kanalen in, zoals Gemeentenuws en social media. Op onderwerpen informeren we doelgroepen rechtstreeks.

Wij blijven uw raad periodiek informeren over de stand van zaken op dit dossier. Wanneer er tussentijds informatie komt, sturen wij dit door aan de leden van de commissie Fysieke Leefomgeving.